

...

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Pfv.II.20.201/2021/10. szám

A tanács tagjai: Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke
Dr. Kiss Gábor előadó bíró
Dr. Hajdu Edit bíró

A felperes

A felperes képviselője: Dr. Kurucz György ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Füri Krisztina ügyvéd

A per tárgya: Tartási szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I-II. rendű alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék: 56.Pf.638.511/2019/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.P.50.492/2018/40-I.

Rendelkező rész

A Kúrai a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.638.511/2019/9. számú jogerős ítéletét az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja;

a felperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségét 500.000 (ötszázezer) forintban, míg az alperesekét személyenként 200.000 (kétszázezer) forintban állapítja meg azzal, hogy a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték 1.697.773 (egymillió-hatszázkilencvenhétézer-hétszázhetvenhárom) forint.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes nagymama (a továbbiakban: eltartott) 1930-ban született, jogász végzettséggel az O. Hivatalban dolgozott, a perbeli lakásban élt, és tulajdonát képezte a B-i,

A. út 6. szám alatti ingatlan is, az 1. Banknál és a 2. Banknál jelentős összegű megtakarításokkal rendelkezett. Havi nyugellátásának összege 2013-ban 210.010 forint volt, amely 2013 augusztusáig bankszámlára került folyósítására, majd 2013. szeptember 1-től 2013. december 31-ig lakcímére utalták. Az eltartott az 1998. szeptember 29-én kelt végrendeletében örökösének unokáját, a felperest nevezte meg.

[2] Az eltartott egészségi állapota 2011. és 2012. évben romlani kezdett, mozgásában jelentősen korlátozottá vált. Állapota javításához szakorvosi kezeléseket nem vett igénybe. Magasvérnyomás betegsége és cukorbetegsége miatt gyógyszereket szedett, továbbá enyhe fokú demenciában szenvedett. Az eltartott önmaga ellátásához, mindennapi életviteléhez segítségre szorult. Az eltartott és a lánya közötti kapcsolat megromlott.

[3] Az alperesek az eltartott szomszédai voltak, közöttük 2012-ben alakult ki szorosabb kapcsolat, az alperesek 2012 őszétől előbb szívességi alapon gondoskodtak róla. Az alperesek naponta többször is átjártak hozzá, meleg étellel látták el, tisztálkodásban, takarításban segítségére voltak. Az eltartott az alperesek által nyújtott segítséget elfogadta, őket bizalmába fogadta, lakásához kulcsot adott. A nyugdíjából a lakás rezsizsámláit az alperesek rendezték, ők vásároltak be részére. Közöttük a pénzügyek területén is bizalmi kapcsolat alakult, amelynek eredményeként az eltartott a bankszámlái felett az addig a felperest megillető rendelkezési jogot visszavonta, és 2013. április 22-én az alperesek javára alapított rendelkezési jogot. 2013. április 23-án az I. rendű alperes a 2. Bankból 2500 dollárt vett fel az eltartott számlájáról.

[4] 2013. május 1-jén az eltartott és az alperesek tartási szerződést kötöttek. A szerződést dr. Cs. N. ügyvéd készítette és ellenjegyezte. A szerződés aláírására az eltartott mozgáskorlátozottsága miatt, a lakásában került sor. A tartási szerződés 2. pontja szerint az alperesek 2012 szeptembere óta az eltartottat folyamatosan gondozták, ellátásáról, étkeztetéséről, gyógyszerei beszedéséről gondoskodtak. Az eltartott kijelentette a szerződésben, hogy lánya és unokája már hosszabb ideje nem gondoskodnak róla, tőlük tartásra, gondozásra nem számíthat. A szerződés alapján az eltartott mind a perbeli, mind a b-i ingatlanát átruházta az eltartókra, amelyek ők egymás között egyenlő 1/2-1/2 arányban szereztek meg. A tartási szerződésben az alperesek egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy az eltartottról élete végéig gondoskodnak, természetben eltartják, gondozzák, betegségében ápolják, orvosi kezeltetéséről, gyógyszerekkel való ellátásáról gondoskodnak, továbbá elhalálozása esetén saját költségükön öt illő módon eltemettetik.

[5] Az eltartók vállalták azt is, hogy gondoskodnak a perbeli ingatlan takarításáról, karbantartásáról, a b-i ingatlan kertjének megfelelő rendben tartásáról és rendszeres takarításáról, továbbá, hogy az ingatlanok közüzemi költségeit befizetik, amelyek összegét az eltartó saját nyugdíjából vállalta fedezni. A tartási szerződés alapján a tulajdonos személyében bekövetkezett változás feltüntetése mellett az eltartott javára mindkét ingatlan vonatkozásában tartási jog, illetve holtig tartó hasznélvezeti jog került az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre. A szerződésben az eltartók által nyújtott természetbeni tartás havi ellenértékét 40.000 forint összegben határozták meg.

[6] Amikor az eltartott lánya tudomást szerzett a tartási szerződés létrejöttéről, 2013. június 10. napján gondokság alá helyezési pert indított az édesanyja ellen. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2013. július 12-én a 28.P.102.660/2013/4-III. számú végzésével ideiglenes zárlatot rendelt el az eltartottnak az 1. Bank Zrt.-nél, és a 2. Bank Zrt.-nél vezetett számláira, valamint a b-i ingatlanára. A 2. Bank Zrt. a végzést 2013. július 22. napján, az 1. Bank Zrt. 2013. július 26. napján vette át. A bankszámlák felett elrendelt zárlat ellenére az I. rendű alperes a 2. Bank-ból felvett 2014. február 26-án 1.000.000 forintot, 2014. május 13-án 1000 dollárt, 2014. május 27-én pedig 2.500.000 forintot, míg 2015. április 8-án további 2500 euró kivételére került sor. Az eltartottnak az 1. Bank Zrt.-nél három folyószámlája volt, egy

devizaszámla, egy lakossági folyószámla és egy megtakarítási számla. Az alperesek 2013. július 19-én 7000 eurót vettek fel, a lakossági folyószámláról 2013. május 13-án 195.000 forintot, 2013. május 28-án 1.000.000 forintot, 2013. június 28-án 185.000 forintot, 2013. július 16-án pedig 210.000 forint összegű készpénzt vettek fel 2014. január 1-től 2016. február 29-ig. Az eltartott nyugdíját a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a Kormányhivatal illetékes Gyámhivatala által 2013. november 7-én kelt határozatával kirendelt ideiglenes gondnok kezéhez utalta, 2016. március 1-jétől a nyugellátás összegének 75 %-át a hivatalos gondnoknak, 25 %-át pedig az eltartottnak utalta át.

[7] 2017. január 7-én Kormányhivatal illetékes hivatala az eltartott részére kirendelt H. Cs. gondnokot tisztségéből felfüggesztette azzal az indokolással, hogy felmerült a gyanú, hogy H. Cs. vagyonkezelési tevékenységével összefüggésben a gondnokolt vagyoni érdekei sérültek, a gondnokolt vagyonával nem megfelelően gazdálkodott. A határozatot a Kormányhivatal helybenhagyta. A felperes H. Cs. ellen a Dunakeszi Járásbíróság előtt 4.206.421 forint kártérítés megfizetése iránt pert indított, amely 7.P.20.514/2018. szám alatt van folyamatban.

[8] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2014. május 27. napján kelt 28.P.102.660/2013/35. számú ítéletében az eltartottat cselekvőképességét részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezte a társadalombiztosítási, a szociális és munkanélküli ellátás igénybevétele, illetve az azzal, valamint a munkaviszonyból és jogviszonyból származó 25 %-os mértéket meghaladó jövedelemmel való rendelkezés. az ingó és ingatlanvagyonnal való rendelkezési jog, tartási kötelezettséggel kapcsolatos vagyoni döntés meghozatala, örökösödési ügyek, valamint az egészségügyi ellátással kapcsolatos jognyilatkozatok megtétele körében; az ítélet ezzel a tartalommal a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 54.Pf.638.656/2014/8. számú ítélete alapján jogerőre emelkedett. A gondnokság alá helyezési eljárásban sor került az eltartott személyes meghallgatására, és a bíróság beszerezte dr. B. V. igazságügyi elmeorvos szakértő véleményét is, amely alapján megállapította, hogy az eltartott enyhe közepes fokú időskori szellemi hanyatlásban, demenciában szenved, ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, vagy nagymértékben csökkent, és azt is megállapította, hogy a tartási szerződés aláírásának időpontjában az eltartottnak az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan nagymértékű károsodást mutatott.

[9] Ezt követően az eltartott részére dr. Á. D. eseti gondnokot jelölték ki, aki a 2013. május 1. napján kötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt az eltartott nevében pert indított a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, amelyben kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a tartási szerződés semmisségét elsődlegesen azért, mert az eltartott a szerződéskötés időpontjában az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett, másodlagosan arra hivatkozott, hogy a tartási szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, így semmis. Kérte a szerződéskötést megelőző állapot helyreállításaként az eltartott tulajdonjogának a visszajegyzését és az alperesek tulajdonjogának törlését.

[10] Az eseti gondnok arra hivatkozott, hogy anyagi körülményei alapján az eltartott soha nem szorult volna rá tartási szerződés megkötésére, hiszen nyugdíjának összege havi 220.000 forint volt, és 2013 áprilisában több mint 15.000.000 forint összegű megtakarítással is rendelkezett, így a gondozását tartási szerződés nélkül (például gondozó, bejárónő alkalmazásával) is meg tudta volna oldani.

[11] Hivatkozott arra is, hogy a tartási szerződésben szereplő két ingatlan 14.000.000 forintos értéke a szerződéskötéskor is jóval meghaladta az alperesek által nyújtott tartás értékét, a havi 40.000 forintos tartás ellenértékének alapulvételével 112 éves koráig kellene élnie, hogy a két szolgáltatás egymással arányos legyen, és a havi 40.000 forint értékű tartás alapvető szükségletei fedezésére nem elég, hiszen csak gyógyszereinek havi költsége meghaladja a 20.000 forintot.

[12] Hivatkozott arra is, hogy az alperesek 2011-től kezdődően anyagi gondokkal küszködtek, a társasház felé fennálló közös költség tartozásuk törlesztése érdekében az I. rendű alperes a ház gondnoki tisztét vállalva bejárhatott az eltartott lakásába, irataihoz hozzáférhetett, 2013. április 22-én az eltartók rendelkezési jogot szereztek mindkét bankszámlája felett, amelyekről 2017-ig összesen 6.100.000 forintot vettek fel, továbbá az I. rendű alperes átvette a 2013. szeptember-december hónapokra esedékes összesen 880.000 forint nyugdíját is. Így szerinte igazolható, hogy az eltartottat az alperesek a saját pénzéből tartották el, a fennmaradó összeggel nem tudtak elszámolni.

[13] Álláspontja szerint megállapítható, hogy a tartási szerződés nem azzal a szándékkal jött létre, amelyre a tartás jogintézménye szolgál, annak valódi célja az alperesek részéről az volt, hogy a felperes ingatlanvagyonát megszerezzék.

[14] 2017 áprilisában a felperest rendelték ki az eltartott gondnokául. Az eltartott 2017. április 13-án kórházba került, ahol 2017. április 25-én elhunyt. Az elsőfokú bíróság a 8.P.51.118/2017/9. számú végzésével megállapította az eljárás félbeszakadását.

[15] Az eltartott jogutódja az unokája, a felperes.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[16] A folytatódó eljárásban a felperes a keresetet annyiban módosította, hogy a semmisség körében harmadlagosan arra is hivatkozott, hogy a szerződés uzorasz szerződés.

[17] Kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy ő öröklés jogcímén megszerezte a perbeli, illetve a b-i ingatlanokat, az alpereseket az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés törlésének túrására kérte kötelezni.

[18] A felperes további kereseti kérelmében elsődlegesen jogalap nélküli gazdagodás, másodlagosan pedig kártérítés címén kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni 12.527.703 forint megtérítésére is. A pénz fizetésére irányuló kereset vonatkozásában előadta, hogy a 2013. április 22-e és 2016. december 31-e közötti időszakban az alperesek és H. Cs. gondok az eltartott vagyonából és nyugdíjából összesen 18.968.995 forinthez jutottak hozzá. A felperes ebből az összegből levonta a 2013. május 1-től 2015. október 31-ig járó időszakra vonatkozó igazolt rezsiköltséget 1.591.262 forintot, valamint a 2. Bank által visszafizetett 2.500.000 forintot, továbbá 216.000 forintot, amely a felperes által birtokba vett három nagyértékű ingóság (mosógép, hűtőgép, tévé) vagyonleltári értékével egyezik meg, levonta e mellett az alperesek által nyújtott 48 havi tartás ellenértékének megfelelő 1.920.000 forintot és azt a 216.000 forintot is, amely a gyámhivatal által el nem fogadott, H. Cs. által készített rendkívüli elszámolás alapján véleménye szerint nem terheli az alpereseket.

[19] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.

[20] Arra hivatkoztak, hogy a felperes jogelődje a tartási szerződés megkötésekor nem volt cselekvőképtelen állapotban, a tartási szerződés megkötését a jogelőd körülményei indokolták, hiszen őt a családja nem látogatta, teljes mértékben magára hagyta, betegségeit nem kezeltették. Az alperesek vitatták, hogy a tartási szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsebe ütközik, álláspontjuk szerint az nem sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat.

[21] Előadták, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségeiknek maradéktalanul eleget tettek, sőt a felperes jogelődjét azon túl ápolták, szerették, családtagnak tekintették, 24 óras felügyelet láttak el nála, részére napi háromszori étkezést biztosítottak, takarítottak, bevásároltak, intézték a csekkek befizetését, gyógyszereinek kiváltását, gyógytornászt fogadtak hozzá, kéthavonta fodrász, havonta pedikűrös járt hozzá, a házi orvos pedig heti rendszerességgel kereste fel. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes jogelődje számára a tartás időszaka alatt ingóságokat (ruhaneműket, az ágyába matracot, szobai wc-t) vásároltak, klímát

szereltettek fel, átalakították, akadálymentessé tették a fürdőszobát, a b-i nyaralóban pedig felújítási munkákat végeztek, oda a felperes jogelődjét többször is levitték.

[22] Az alperesek vitatták, hogy a perbeli szerződés uzsorás szerződés lenne. Kérték a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereset elutasítását is. Utaltak arra, hogy a felperes a tartási szerződést érvénytelenség jogcímén támadja, így a jogalap nélküli gazdagodás esetén megkövetelt jogcím hiánya nem áll fenn. Az alperesek a felperes jogalap nélküli gazdagodása és kártérítésre alapított kereseti kérelmét bizonyítatlanságra hivatkozással is kérték elutasítani, mert szerintük a felperes nem részletezte kellő pontossággal, hogy mely összegeket ki vett fel, nem állapítható meg egyértelműen, hogy a károkozó magatartást ki követte el.

[23] A jogellenesség körében előadták, hogy a zárlat elrendeléséről szóló végzés kézhezvételét megelőzően felvett összegek vonatkozásában a jogellenességük nem merülhet fel, továbbá az eltartott a cselekvőképességét korlátozó ítélet jogerőre emelkedéséig a zárlat alatt lévő vagyona és nyugdíja felett 100%-ban rendelkezhetett, majd az ítélet jogerőre emelkedését követően nyugdíja 25 %-ával rendelkezhetett szabadon, így e tételek vonatkozásában őket visszafizetési kötelezettség nem terhelheti. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes által megjelölt összegek nagy részét az eltartottra költötték. Előadták, hogy a gyámhivatal a hivatásos gondnok számadását a 2015. október 31. napjáig terjedő időszakra elfogadta, így nem állapítható meg a gazdagodásuk, vagy a károkozásuk.

Az első- és másodfokú ítélet

[24] Az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy az eltartott és az alperesek között 2013. május 1. napján kötött tartási szerződés érvénytelen. Elrendelte az illetékes földhivatal megkeresését a perbeli ingatlan tekintetében az I. rendű alperes és II. rendű alperes 1/2-1/2 arányú tulajdonjogának törlése és egyidejűleg a felperes tulajdonjogának végrendeleti öröklés címén 1/1 arányban való bejegyzése végett. Elrendelte továbbá a B. Járási Hivatal megkeresését a b-i, A. út 6. szám alatt található ingatlan tekintetében az I. rendű alperes és a II. rendű alperes 1/2-1/2 tulajdonjogának törlése és egyidejűleg a felperes tulajdonjogának végrendeleti öröklés jogcímén való bejegyzése végett. Az elsőfokú bíróság az ítéletben rendelkezett a 4-III. sorszámú végzéssel elrendelt perindítás tényének az ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránt. Az I. és a II. rendű alperest mindezek tűrésére kötelezte. Kötelezte továbbá az I. és II. rendű alperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek 2.544.235 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[25] Rámutatott, hogy a gondnokság alá helyezési perben hozott 28.P.102.660/2013/35. számú ítélet a felperes jogelődje cselekvőképtelenségét nem állapította meg, őt a bíróság részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezte. Az ítélet alapját a dr. B. V. igazságügyi elmeorvos szakértő által készített szakvélemény képezte, amely szerint a vizsgálat időpontjában, 2013 novemberében a felperes jogelődje enyhe közepes fokú időskori demenciában szenvedett. Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a felperes jogelődje meghallgatására jelen perben nem kerülhetett sor, azonban a gondnokság alá helyezési perben a bíróság és az abban kirendelt igazságügyi szakértő 2013-ban fogatosította a felperes jogelődje személyes meghallgatását. Az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértői véleményre tekintettel azt állapította meg, hogy a szerződéskötés idején a felperes jogelődjének az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan nagymértékben csökkent, mivel azonban az nem hiányzott teljesen, nem lehet azt megállapítani, hogy a tartási szerződés aláírásának időpontjában a felperes jogelődje cselekvőképtelen lett volna. Arra a megállapításra jutott, hogy a felperes jogelődje 2013. május 1. napján, a tartási szerződés megkötésének időpontjában nem volt cselekvőképtelen állapotban, így jognyilatkozata nem semmis.

[26] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a tartási szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközött-e. Megállapította, hogy a felperes jogelődje 1998-ban a végrendeletében

kötelesrészre szorította a lányát, és örököséként a felperest nevezte meg. A felperes jogelődje a gondnokság alá helyezési perben 2013 szeptemberében tartott tárgyaláson a személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a lánya és unokája 2013. év elejéig járt hozzá hétvégenként ebédelni, azt követően sem az unokája, sem a lánya nem járt hozzá rendszeresen. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a felperes jogelődjének egészségi állapota 2011-től erőteljes romlásnak indult, mozgásában korlátozottá vált, így családi körülményeire figyelemmel is indokoltá vált, hogy ellátásáról más gondoskodjon napi gyakorisággal, anyagi körülményei miatt tartási szerződés megkötésére nem szorult rá, hiszen vagyona lehetővé tette volna, hogy gondozókat vagy ápolónőket fogadjon maga mellé akár 0-24 órában, betegségtudata azonban nem volt, így ezt nem tartotta szükségesnek.

[27] Utalt rá, hogy az alperesek jószomszédi kapcsolatban álltak a felperes jogelődjével, majd 2012 őszétől eleinte ellenszolgáltatás nélkül kezdtek róla gondoskodni, aki e segítséget elfogadva az alpereseket bizalmába fogadta, hónapokon keresztül napi kapcsolatban voltak, így az alperesek megismerték a felperes jogelődje testi és szellemi állapotát.

[28] Hangsúlyozta, hogy az eltartott 2013-ban enyhe közepes fokú demenciában szenvedett, a pénz értékével és vagyoni helyzetével már nem volt tisztában, kritikai és ítélőképessége jelentős mértékű károsodást mutatott, az időben hiányosan volt tájékozott, szellemi leépülése évekkel korábban megindult, a perbeli tartási szerződés kapcsán pedig azt állította, hogy annak megkötésére még nem került sor.

[29] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes jogelődje szellemi leépülését a napi kapcsolatra figyelemmel az alpereseknek is fel kellett ismerniük, így azt is, hogy az eltartott tudata a vagyont érintő szerződéskötés jogkövetkezményeit már nem biztos, hogy átfogta, így vele szerződni tisztességtelen.

[30] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az eltartott ítélőképességének károsodását igazolta azt is, hogy a jelentős mértékű pénzbeli vagyona feletti rendelkezési jogot 2013. április 22-én teljes egészében átengedte az alperesek részére, amit semmi sem indokolt, hiszen már önmagában a nyugdíjának havi 210.010 forintos összege elegendő lett volna arra, hogy az életviteléhez szükséges dolgokat az alperesek segítségével meg tudja vásárolni. A banki rendelkezési jog átengedésén túl a 9 nappal később megkötött tartási szerződésben a felperes jogelődje még a perbeli és a b-i ingatlanának a tulajdonjogát is átruházta az alperesek részére egy mindösszesen havi 40.000 forint ellenértékben meghatározott tartás fejében.

[31] A tartási szerződés szerencse eleme kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy önmagában az ingatlanok szerződéskötés kori 14.000.000 forintos értéke és a havi 40.000 forintos összegben meghatározott tartás a szerződést nem teszi nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközővé, azonban valamennyi körülmény – így a felperes jogelődje demenciája, az alperesek magatartása a banki rendelkezési jog kapcsán, továbbá mindkét ingatlan átruházása és a tartás ellenértékének alacsony összege – együttes értékelése alapján arra a megállapításra jutott, hogy a tartási szerződés megkötése nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

[32] A felperes 12.527.703 forint megfizetésére irányuló követelését elsődlegesen a jogalap nélküli gazdagodásra, másodsorban a kártérítésre alapítottan vizsgálta. Megállapította, hogy a felperes jogelődje 2013. április 22-én teljes körű rendelkezési jogot biztosított az alpereseknek mind az 1. Bank-nál, mind a 2. Bank-nál vezetett bankszámlái tekintetében, ekkor a felperes jogelődje nem volt cselekvőképtelen, így tehát a 2013. április 22-én megtett egyoldalú nyilatkozata nem volt semmis. Utalt rá, hogy a gondnokság alá helyezési perben eljáró bíróság 2013. július 12-én ideiglenes intézkedéssel zárlatot rendelt el a felperes jogelődjének az 1. Bank-nál és a 2. Bank-nál vezetett számláira, így a végzést kézbesítését követően, annak előzetes végrehajthatósága miatt jogszerűen kifizetést nem lehetett volna teljesíteni. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a 2013. április 22-e és 2013. július 12-e közötti időszakban a felperes jogelődje által biztosított bankszámlák feletti

rendelkezési jogra figyelemmel az alperesek pénzfelvételeire a felperes jogelődje felhatalmazása alapján került sor, így jogalap nélküli gazdagodásuk nem állapítható meg, ezen összegek visszafizetésére nem kötelesek.

[33] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a 2. Bank-ból 2013. július 22-ét követően felvett pénzeszegekhez az alperesek nem juthattak volna hozzá, hiszen a bíróság által elrendelt zárlatra figyelemmel a bank az alperesek részére kifizetést nem teljesíthetett volna. Az alperesek 2014. február 26-a és 2015. április 8-a közötti időszakban a 2. Bank-ból 1.000.000 forintot, 1000 dollárt, 2.500.000 forintot és 2500 eurót vettek fel, az elsőfokú bíróság szerint a 2. Bank-tól a jogosulatlanul felvett 4.464.235 forinttal az alperesek jogalap nélkül gazdagodtak.

[34] Az elsőfokú bíróság kitért arra is, hogy a 2013. május 1. és november 7. közötti időszakban a felperes jogelődjének nyugdíja előbb a folyószámlára, majd a lakcímére érkezett és azzal rendelkezhetett, mivel ekkor még nem állt gondnokság alatt, ebben az időszakban az őt megillető nyugdíj felhasználásáról, annak akár elköltéséről, akár megtakarításáról szabadon dönthetett. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes nem bizonyította azt, hogy a felperes jogelődjét terhelő szükséges kiadások kifizetése után maradt-e még fenn összeg a nyugdíjból; és ha igen, az mekkora volt, és azt sem, hogy a 2013. május 1. - november 7. közötti időszakban járó nyugdíj teljes egészében az alperesek birtokába került. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint e tételek vonatkozásban az alperesek jogalap nélküli gazdagodása nem állapítható meg.

[35] Kiemelte továbbá a következőket. 2014. január 1-től a felperes jogelődjének nyugdíja a hivatásos gondnoka részére került kiutalásra, aki a gyámhatóság felé elszámolt, a gyámhatóság az elszámolásokat el is fogadta, a 2013 novembere és 2015. október 31-e között kiutalt nyugdíjak kapcsán az alperes jogalap nélküli gazdagodása mindezek alapján szerinte nem állapítható meg. 2015. november 1. és 2016. december 31. között H. Cs. gondok jogosult volt rendelkezni a felperes jogelődje nyugdíjának 75 %-ával, míg a 25 % feletti rendelkezési jogot a felperes jogelődje gyakorolhatta. A nyugdíj 75 %-ával a gondnoknak kellett elszámolnia, a rendkívüli számadását a gyámhatóság nem fogadta el, H. Cs-t 4.206.421 forint megfizetésére kötelezte, amelynek a gondnok nem tett eleget. Így a felperes ezen összeg megfizetése iránt indított pert a hivatásos gondnok ellen.

[36] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a felperes a fenti összeg részét képező 2015. november 1. és 2016. december 31. közötti időszakra esedékes nyugdíj 75 %-ának megtérítését az alperesektől alappal nem követelheti; bizonyítatlan maradt az a felperesnek az a tényállítása is, hogy a H. Cs. gondnok által az 1. Bank-ból kivett 1.200.000 forint az alperesek birtokába került. E körben nem találta alaposnak a felperes keresetét.

[37] Az elsőfokú bíróság mindezek alapján az alperesek gazdagodásának tényét csak a bankból felvett 4.464.235 forint vonatkozásában állapította meg, amelybe beszámította az elismert 48 havi tartás 1.920.000 forintos ellenértékét. A három nagyobb értékű háztartási ingóság vagyonelemtár szerinti értékének a beszámítására nem látott lehetőséget, mert szerinte azok vételárát a gyámhivatal által elfogadott számadás szerint a felperes jogelődjének nyugdíjából fedezték. Mindezeket egybevetve az elsőfokú bíróság 2.543.135 forint egyetemleges visszafizetésére kötelezte az alpereseket, a köztük fennálló házastársi minőségre figyelemmel.

[38] Az alperesek fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[39] Rámutatott, hogy a fellebbezési eljárás kereteit az alperesek által a fellebbezési határidőben benyújtott fellebbezés határozza meg, azt az alperesek által a 2020. szeptember 28-án benyújtott beadványhoz csatolt nyilatkozattal nem lehet kiegészíteni.

[40] A tartási szerződés semmissége körében a másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206.§ (1) bekezdésében írtaknak megfelelően egymással egybevetve, a maguk összességében értékelte az elsőfokú eljárás során beszerzett bizonyítékokat, helyesen állapította meg a tényállást, és a jogszabályokat is helyesen alkalmazva megalapozott döntést hozott.

[41] Szerinte az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes jogelődjének a cselekvőképtelensége nem állapítható meg, és a tartási szerződés nyilvánvalóan a jóerkölsbe ütközése megítélésekor is helyesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság nem azt állapította meg, hogy a felperes jogelődjének tartási szerződés megkötésére nem volt szüksége, hanem azt, hogy tartásra volt szüksége. Szerinte egyértelmű, hogy a felperes jogelődje nyugdíjának havi összege és megtakarításai biztosíthatták volna élete végéig akár 0-24 órás ápolását, gondozását, tartási szerződés megkötése nélkül is. Szerinte az nem volt vitás, hogy az alperesek a felperes jogelődjének gondozását megfelelően teljesítették. Az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény alapján – érvelt – nem lehet azt megállapítani, hogy az eltartott 2013. május 1. napján cselekvőképtelen állapotban volt, azt azonban a szakvélemény rögzíti, hogy enyhe közepes fokú szellemi hanyatlásban szenvedett. Megítélése szerint ezt a szellemi hanyatlást, a felperes jogelődjének egészségi állapotát, a pénzhez való viszonyát, vagyoni helyzetét az alperesek már a tartási szerződést megelőzően 2012-től felismerték.

[42] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában foglaltakat, miszerint az eltartott demenciának az alperesek általi felismerhetősége indokolja a szerződésnek a nyilvánvalóan a jóerkölsbe ütközésének megállapítását. A felperes jogelődje nem volt cselekvőképtelen, ezért nem volt érvénytelen az az egyoldalú rendelkezése, miszerint teljes körű rendelkezési jogot adott bankszámlái felett az alperesek részére, ez az ügyleti akarat utóbb vitássá nem tehető. Szerinte az alpereseknek az a magatartása, hogy a bankszámlák feletti elszámolási kötelezettséget elő nem író rendelkezési jog megszerzése mellett a tartási szerződés aláírásával két ingatlan tulajdonjogát szerezték meg az általuk havi 40.000 forintban meghatározott tartási szolgáltatás ellenértékeként egyaránt a szerződés nyilvánvalóan a jóerkölsbe ütköző jellegére utal. Okfejtése szerint nem állapítható meg, hogy egyformán kölcsönös előnyöket biztosított volna a tartási szerződés mind az eltartók, mind az eltartott számára. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes jogelődje alperesek általi megfelelő ápolása, a gondoskodásuk nem írja felül azt, hogy a tartási szerződés megkötése a fentiek alapján egyértelműen nyilvánvalóan a jóerkölsbe ütközik.

[43] A másodfokú bíróság az alperesekkel szemben előterjesztett pénzfizetésre irányuló kereseti követelés vonatkozásában egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével. Ezt a következőkkel indokolta. A felperes jogelődje teljes körű rendelkezési jogot biztosított bankszámlái felett az alperesek részére 2013. április 22-én, ebben az időpontban belátási képessége nem hiányzott, e jogügylet érvényes volt, a felperes jogelődjének akarata utóbb a felperes által nem tehető vitássá. A bankszámla tulajdonosát, a felperes jogelődjét illette meg a teljes körű rendelkezési jog bankszámlái felett, így jogosult volt a bankszámla feletti rendelkezési jog alperesek részére való átadására is, amely rendelkezési joghoz nem kapcsol az alperesek terhére elszámolási kötelezettséget. Az eltartott rendelkezési joga kiterjedt a nyugdíja összegével való rendelkezésre is, így az alperesek elszámolási kötelezettsége e körben sem áll fenn a felperessel szemben.

[44] Utalt a másodfokú bíróság arra is, hogy a jogalap nélküli gazdagodás visszafizetése iránti kereset vonatkozásában nem állapítható meg, hogy az alperesek a felperes rovására jutottak volna vagyoni előnyhöz, hiszen a felperes öröksége az örökhagyó halálával nyílt meg. Kiemelte, hogy az örökhagyó 2017-ben hunyt el, a jogalap nélküli gazdagodás alapjául

a felperes által megjelölt események pedig 2013-tól 2016-ig történtek. Az alperesek hivatkozását azonban e körben nem tartotta alaposnak, hiszen a felperesnek a tartási szerződés érvénytelenségét érintő keresete nem zárja ki a jogalap nélküli gazdagodás követelését, a tartási szerződésben a felperes nem volt szerződő fél, e körben a felperes mint az eltartott jogutódja tartotta fenn a keresetet, míg a jogalap nélküli gazdagodással kapcsolatos keresetet a felperes örökösként terjesztette elő, így e körben nem volt a felperesnek egyéb érvényesíthető jogcíme.

[45] A másodfokú bíróság megítélése szerint a kártérítés címén előterjesztett marasztalás iránti keresetet az elsőfokú bíróság helyesen ítélte alaptalannak, hiszen hiányzott az alperesek részéről a jogellenes, felróható magatartás, tekintve, hogy a bankkártyával való rendelkezési joguk a bankkártya tulajdonos teljes körű rendelkezési jogán alapult, és a felperes jogelődjének nyugdíját is az ő meghatalmazása alapján vették át.

[46] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság további okfejtését, és az alperesek gazdagodásának tényét csupán 4.464.235 forintban látta megállapíthatónak, hiszen az szerinte egyértelmű volt, hogy a 2. Bankban ennek az összegnek a felvételére az alperesek már nem voltak jogosultak. A másodfokú bíróság alaposnak ítélte azt, hogy ebből az összegből le kell vonni a tartási szerződés alapján a 48 havi tartás 1.920.000 forintos ellenértékét, így helyesnek tekintette az elsőfokú bíróság döntését, miszerint 2.543.135 forint egyetemleges visszafizetésére kötelesek az alperesek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[47] A jogerős ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és a keresetet elutasító határozat meghozatalára irányult.

[48] Másodlagosan kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[49] Állították, hogy a jogerős ítélet a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközik, mert az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok egybevetése során téves jogi álláspontra helyezkedtek, és nem juthattak arra a következtetésre, hogy a perbeli szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

[50] Álláspontjuk szerint tanúkkal bizonyították, hogy a felperes jogelődjének a perbeli időszakban tartásra volt szüksége. Szerintük a bíróságok túlzott hangsúlyt fektettek a korábban beszerzett orvosszakértői véleményben foglaltakra, vagyis a demencia tényére. A felperes jogelődje szerintük a korának megfelelő szellemi állapotban volt és ő ajánlotta fel a tartási szerződés megkötésének a lehetőségét.

[51] Hangsúlyozták, hogy a tartási szerződés mindig szerencseelemet foglal magában, ezért ezt a körülményt a bíróság a hátrányukra nem értékelheti. Hivatkoztak arra is, hogy a jogerős ítélet a régi Pp. 163. § (2) bekezdésébe és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 355. § (4) bekezdésébe is ütközik.

[52] Okfejtésük szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a felperesnek azt a nyilatkozatát, hogy őt a 2. Bank Zrt. 2.500.000 forint összegben kártalanította, ebből következőleg őket nem lehet kötelezni a máshonnan megtérült összeg megfizetésére.

[53] Leszögezték, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek, másrésről a tartási szerződés megkötése észszerű volt.

[54] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

[55] Utalt rá, hogy a bírói gyakorlat szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok eltérő értékelésének már nincs helye, így szerinte nem állapítható meg jogszabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja. Hangsúlyozta, hogy az

I. rendű alperes a perbeli időszakban összesen 9.508.135 forintot vett fel az eltartott számláiról, illetve postai úton, miközben a hivatásos gondnok közreműködésével a jogelődje több mint havi 220.000 forint összegű nyugdíja is az ő kezéhez került. Sérelmezte, hogy az alperesek a jogelődje pénzét a sajátjuknak tekintették.

[56] Kiemelte, hogy az alperesek még a felülvizsgálati kérelemben sem adták indokát annak, hogy milyen alapon került sor a különböző pénzeszközök felvételére. Szerinte az eltartottnak fogalma sem volt arról, hogy az alperesek mennyi pénzt vesznek fel a számláiról, megítélése szerint a demencia okozta szellemi leépülés együtt jár a kritikai érzék és a racionális gondolkodás képességének az elvesztésével.

[57] Állította, hogy az ügyben eljáró bíróságok helyesen vonták az értékelés körébe, hogy egy, a saját vagyona mértékével tisztában lévő személy nem kötne olyan tartási szerződést, amelyben havi 40.000 forint tartás ellenében az ingatlanai tulajdonjogát átruházza az eltartókra.

[58] Utalt arra is, hogy az eljárás során kihallgatott tanúk többsége ugyanabban a társasházban lakott, egymással baráti kapcsolatot ápolt, és kölcsönös szívésséget tettek egymásnak, a bíróság kérdéseire adott válaszokból azonban kiderült, hogy az eltartott körülményeivel kapcsolatban alapvető tényekkel sem voltak tisztában.

A Kúria döntése és jogi indokai

[59] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

[60] A Kúria rámutat, hogy a felülvizsgálati eljárásnak az már nem volt a tárgya, hogy az eltartott a tartási szerződés megkötésekor cselekvőképes volt-e, ezért elsősorban abban kellett állást foglalnia, hogy jogszerűen járt-e el az első- és másodfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy a perbeli tartási szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

[61] A régi Pp. 270. § (2) bekezdésének a 275. § (3) bekezdésével való összevetéséből adódó helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére már nincs lehetőség. A bizonyítékok egybevetésének a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző jogellenes módja csak akkor állapítható meg, ha az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok egybevetése során nyilvánvalóan téves jogi következtetéseket vontak le. Ez az adott ügyben megállapítható volt.

[62] Az elsőfokú bíróság egyrészről tényként állapította meg, hogy az eltartott a szerződés megkötésekor nem volt cselekvőképtelen. Szintén tényként állapította meg, hogy az eltartott állapota 2011-től kezdődően erőteljesen romlott, majd 2013-ban már járásképtelenné vált, így önmaga ellátásra nem volt képes. Utalt arra is, hogy önmagában a perbeli ingatlanoknak a szerződéskötéskori értéke és a tartásnak a szerződésben feltüntetett havi 40.000 forintos összege nem eredményezi a szerződésnek a nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközését. Szintén utalt arra, hogy az eltartott által az alpereseknek a bankszámlái felett megadott rendelkezési jog folytán az általuk az 2013. július 19-ig felvett összegek vonatkozásában nem állnak fenn a jogalap nélküli gazdagodás feltételei. Ennek ellenére a banki rendelkezési jog, az eltartott demenciája és a két ingatlan átruházásának a ténye és a tartás ellenértékének alacsony összege kapcsán – figyelmen kívül hagyva az ügyben felmerült egyéb körülményeket és bizonyítékokat – úgy ítélte meg, hogy a perbeli szerződésnek a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző volta megállapítható.

[63] A régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Ebből az okból semmis az a szerződés, amelyet a jogszabály egyébként nem tilt, az kogens szabályba nem ütközik, de az általa elérni kívánt cél, a benne foglalt kötelezettségvállalás vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása az általánosan elfogadott erkölcsi normákat nyilvánvalóan sérti, az általános társadalmi megítélés szerint egyértelműen tisztességtelennek és elfogadhatatlannak tekinthető. A nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés

tartalmát a bírói gyakorlat tölti ki tartalommal, az egyes esetekben hozott döntések alapján esetscsoportok körvonalazódnak, amelyekből a joggyakorlat olyan elveket vezet le, amelyek a konkrét esetekből leszűrte absztrakt módon megfogalmazott jogszabályként segítenek annak eldöntésében, hogy egy későbbi eset is az alkalmazási körébe tartozik-e. A bírói gyakorlat a tartási és öröklési szerződések esetében azoknak a nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütköző jellegének megítélése során értékeli a feleknek a szerződéskötéskori körülményeit (Pfv.I.20.145/2015/6. - BH 2016.139.), így különösen azt, ha annak megkötésére az örökhagyó (eltartott) befolyásmentes kifejezett kívánságára került sor (BH 1989.230.), ha a törvény szerint a tartásra kötelezett közeli hozzátartozójára a gondozásával összefüggésben nem számíthat (BH 2006.284.), vagy a szerződéses örökös (eltartó) az örökhagyónak (eltartottnak) intenzív ellátást képes nyújtani és nyújt is (BH 2007.188., BH 2011.111.).

[64] A lefolytatott bizonyítás eredményeként tényként volt megállapítható, hogy a szerződés megkötésére az eltartott kívánságára került sor, aki fizikai állapota folytán önmaga ellátására már nem volt képes. A közvetlen hozzátartozóival, lányával és unokájával, a felperessel a kapcsolata rossz volt, így a gondozásával összefüggésben rájuk nem számíthatott. Az alperesek a szerződés megkötése előtt már nyújtottak tartási jellegű szolgáltatásokat az eltartottnak. Az is tény, hogy az eltartott a szerződés megkötésekor nem szenvedett olyan gyógyíthatatlan betegségben, amelyre tekintettel az alpereseknek nem kellett számítaniuk arra, hogy a tartási kötelezettségeiknek akár hosszabb, bizonytalan ideig kell eleget tenniük. Amint bizonyított tény az is, hogy az alperesek a tartási kötelezettségüknek egészen az eltartott 2017-ben bekövetkezett haláláig maradéktalanul eleget tettek.

[65] A Kúria rámutat, hogy önmagában a korlátozott cselekvőképesség és annak különböző megnyilvánulása, a kóros fizikai és érzelmi függőség, labilitás és az ebből eredő kiszolgáltatottság, a szellemi képességek részleges leépülése nem alapozza meg a semmisséget. Ha valaki azonban ilyen önálló akaratnyilvánításra részben képtelen befolyásolható személlyel köt olyan szerződést, amely számára akárcsak a megfelelő érdekérvényesítés hiányából adódó vagyoni előnyt biztosít és ezáltal a mások fél vagyoni érdekei sérülnek vagy veszélyeztetettek, akkor az ilyen szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Az adott ügyben azonban a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen – figyelemmel az ügyben kihallgatott érdektelen tanúk vallomásaira is – ez nem volt megállapítható.

[66] A bírói gyakorlat szerint a tartási és öröklési szerződés a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanság címén – főszabályként – nem támadható meg, mert jellegénél fogva nem állapítható meg, hogy a szerződéskötéskor mi volt a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás aránya, tehát nincs mód a törvényben foglalt feltételek vizsgálatára (EBH 1999.97.).

[67] Ebből is következően a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződés mint semmisségi ok elbírálása során nem volt jelentősége annak, hogy a tartási szerződéssel az eltartott két ingatlana tulajdonjogát ruházta át az eltartókra és annak sem, hogy a szerződésben a tartás havi értékét 40.000 forintban határozták meg. Ez utóbbiból egyébként nem következett az, hogy abban az esetben, hogy ha a havi tartás értéke ezt az összeget meghaladja, akkor az eltartottak ne lettek volna kötelesek az egyébként magasabb értékű nagyobb intenzivitást feltételező tartási szolgáltatás teljesítésére.

[68] A Kúria utal arra is, hogy a semmisségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia, ezért az adott esetben a nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközés elbírálása során nem volt az értékelés körébe vonható az sem, hogy az alperesek a szerződés megkötését követően utóbb több alkalommal különböző összegeket vettek le az eltartott bankszámláiról.

[69] A kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás alapján a bizonyítékok egybevetése során a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon nyilvánvalóan okszerűtlenül jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli tartási szerződés

nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, és ezért semmis, és ebből következően jogszabálysértő módon járt el a másodfokú bíróság, amikor ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[70] Az ügyben eljáró bíróságok eltérő jogi álláspontjuk folytán a régi Pp. 213. § (1) bekezdésébe ütköző módon nem bírálták el a felperesnek az uzsorára mint semmisségi okra alapított eshetőleges kereseti kérelmét.

[71] A Kúria utal rá, hogy a felperes két keresetet terjesztett elő: egy több eshetőleges jogcímre alapított, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonása iránti keresetet és egy jogalap nélküli gazdagodásra, illetve kártérítésre alapított szintén eshetőlegesen előterjesztett keresetet. A két kereset egymással valós tárgyi keresethalmazatot alkot. Az elsőfokú bíróság azonban a szerződés érvénytelenségéből adódó jogkövetkezmények levonása során felmerülő elszámolási igényből adódó követelést (a ténylegesen nyújtott tartásnak megfelelő kielégítés összegét) a jogalap nélküli gazdagodásból eredő igény alapján járó követelés összegébe beszámította. Abban az esetben azonban, ha a megismételt eljárás eredményeképpen az állapítható meg, hogy a perbeli szerződés érvényes, akkor az alperesek az általuk ténylegesen nyújtott tartás ellenértékére – a felülvizsgálati eljárásban általuk is elismerten – mint megfelelő kielégítésre nem tarthatnak igényt. Ezért csak a szerződés érvényességének a kérdésében hozott döntés függvényében lehet rendelkezni arról, hogy ténylegesen a jogalap nélküli gazdagodás címén milyen összeg ítélt meg a felperes részére. E miatt a két kereseti kérelem végleges elbírálására csak a megismételt eljárás keretében, annak eredményeként van lehetőség; a felülvizsgálati eljárásban e miatt az egyébként két önálló kereset tárgyában hozott jogerős ítélet a marasztalási összeget érintő részében önállóan nem volt elbírálható.

[72] A Kúria a fentiekre tekintettel a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[73] A Kúria a régi Pp. 275. § (5) bekezdése alapján meghagyja az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban bírálja el a felperesnek az uzsorára mint semmisségi okra alapított harmadlagos kereseti kérelmét is és annak eredményeképpen – ha szükséges – döntsön a felperes javára a jogalap nélküli gazdagodás címén megítélhető marasztalás összegéről is.

Záró rész

[74] A Kúria a feleknek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték összegét a régi Pp. 275. § (5) bekezdése alapján csak megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt.

[75] A Kúria a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján az alperesek kérelmére megtartott tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2021. október 13.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró